

Warszawa, 1 lipca 2021 r.

Prof. dr hab. Bartosz Molik
Wydział Rehabilitacji,
Akademia Wychowania Fizycznego
Józefa Piłsudskiego w Warszawie

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr Piotra Bejstera

„Podmiotowe i rodzinne uwarunkowania zachowań zdrowotnych podejmowanych przez młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim”

1. Oryginalność problematyki

Ocena oraz charakterystyka zachowań zdrowotnych podejmowanych przez młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim jest zagadnieniem niezwykle ważnym ale jednocześnie raczej pomijanym na łamach piśmiennictwa. Istotę problemu bardzo szczegółowo opisał Doktorant w pierwszych rozdziałach pracy, składających się na wprowadzenie do problemu badawczego. Nie podlega wątpliwości, że szczegółowa charakterystyka tejże grupy badanych, z określeniem nie tylko wpływu różnych zmiennych, specyfiki zachowań, ale również opisem różnorodnych zagrożeń była dość trudnym wyzwaniem naukowym.

Doktorantowi udało się z powodzeniem osiągnąć zamierzony cel pracy. Przedstawiono wystarczające dowody weryfikujące sformułowane hipotezy badawcze.

2. Struktura pracy

Rozprawa liczy wraz z załącznikami 246 stron tekstu, zawiera 9 rysunków oraz 92 tabele. Dodatkowo w aneksie pracy umieszczono 8 załączników. Praca podzielona jest na 6 rozdziałów. Pierwsze 3 rozdziały stanowią wprowadzenie do części badawczej pracy. Wydaje się, że korzystniejsze byłoby opracowanie jednego spójnego rozdziału pracy (rozdział 1), zatytułowanego „Wprowadzenie do problemu badawczego”, z trzema podrozdziałami, które tworzyłyby pewną strukturalną i tematyczną całość. Sugerowałbym również przeniesienie podrozdziału 4.3. – „Charakterystyka osób badanych” – na początek rozdziału Metoda badań,

który nazwałbym „Materiał i metoda badań”. W rozdziale 5 („Wyniki badań własnych”) ograniczyłbym się do przedstawienia w spisie treści 8 podrozdziałów. Wyróżnienie 44 podrozdziałów rozbudowuje spis treści do ponad 4 stron tekstu. Mam wrażenie, że tworzenie oddzielnego podrozdziału dla każdego z porównań nie jest konieczne. W strukturze pracy zabrakło mi zasadniczego rozdziału, jakim jest „Dyskusja”. Z kolei rozdział „Wnioski”, jest niezwykle rozbudowany oraz po części przejął funkcję dyskusji i podsumowania.

3. Dojrzałość koncepcji, sformułowanie problemu pracy, jasność stawianych celów oraz pytań badawczych

Walorem rozprawy jest umiejętność przedstawienia założeń pracy w oparciu o bogate piśmiennictwo, które wskazuje na bardzo dobrą znajomość prezentowanej problematyki badań. Doktorant potwierdza, że posiada najnowszą wiedzę na temat prezentowanego przez siebie problemu. Ta część pracy zasługuje na wyróżnienie. Magister Bejster w sposób skrupulatny i zrozumiały dla czytelnika przedstawił charakterystykę osób z niepełnosprawnością intelektualną, charakteryzując między innymi koncepcje niepełnosprawności intelektualnej, definicje, diagnozę i klasyfikację, a także stan zdrowia osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Ta część wprowadzenia, w której wykorzystano wiele najnowszych pozycji piśmiennictwa, może stanowić oddzielną wartościową publikację. Dotyczy to również części wprowadzenia dotyczącego samooceny dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz problematyki związanej z zachowaniami zdrowotnymi tejże grupy.

Chciałbym podkreślić bardzo dobre uzasadnienie podjętej problematyki badawczej. Jest to jedna z najtrudniejszych części rozprawy, która stanowi wyzwanie dla niejednego doktoranta. Pan magister sprostał wyzwaniu, wskazując dlaczego podejmuje się opisu sformułowanego przez siebie problemu, prezentując przy tym dotychczasowe osiągnięcia badaczy.

Sformułowano jeden cel pracy, trzy pytania badawcze oraz osiem hipotez. Nie mam merytorycznych zastrzeżeń do treści tej części pracy. Warto podkreślić, że dobór poszczególnych hipotez został odpowiednio skomentowany, z odniesieniem do przedstawianego wcześniej problemu pracy.

4. Poprawność doboru materiału i metod badawczych

Jak wspomniałem wcześniej, nieco bardziej przejrzyste byłoby rozpoczęcie tego rozdziału od charakterystyki grupy badanej. Do grupy badanej włączono 80 osób, 42 chłopców i 38 dziewcząt. Dość mała liczebność grupy, w szczególności przy podziale na trzy podgrupy wiekowe, w której liczebność jednej z podgrup wynosi 25 osób i ewentualnym kolejnym podziale na płeć lub inne zmienne, jest ograniczeniem pracy. Z drugiej strony warto podkreślić, że Doktorant dokonał dużego wysiłku aby zebrać jak największą grupę badaną, prowadząc właściwe badania na terenie trzech województw.

Dla doprecyzowania procedury badań należałoby określić okres, w którym realizowano badania oraz przedstawić informację czy Doktorant uzyskał zgodę Komisji Etyki lub Bioetyki. Dodatkowo korzystne byłoby dookreślenie jaki procent badanych dzieci i młodzieży oraz rodziców odmówiło udziału w badaniach, gdyż stwierdzenie „*większość rodziców dzieci z grupy badawczej odmówiła uczestnictwa w badaniu*” wskazuje jedynie na zaistniały problem. Sugerowałbym również, w przypadku tego typu badań, zmianę nazwy grupa kontrolna na grupa porównawcza.

Doktorant wykorzystał w badaniach właściwych cztery kwestionariusze, których dobór nie budzi wątpliwości. Ich wykorzystanie umożliwia realizację celu pracy i weryfikację ośmiu hipotez.

W tej części pracy zabrakło podrozdziału dotyczącego analizy statystycznej, w której Doktorant opisałby kogo z kim porównywał, korelował, a także jakie metody statystyczne oraz programy użyto w procesie analizy uzyskanych wyników badań.

5. Analiza wyników

Doktorant w sposób bardzo czytelny zaprezentował wyniki badań. Opisy tabel i rysunków nie budzą wątpliwości, są łatwe do zinterpretowania. Warto jednak podkreślić, że przedstawionych wyników badań jest niezmiernie dużo i wymagają od czytelnika permanentnego skupienia.

6. Dyskusja

Zabrakło w strukturze rozprawy tej części pracy. Jak wspomniałem wcześniej, część dyskusji, głównie związaną z podsumowaniem oraz odpowiedzią na pytania badawcze opisano w rozdziale wyniki.

7. Poprawność sformułowanych wniosków

Rozdział wnioski ma aż 11 stron objętości. Doktorant sformułował w nim aż 25 rozbudowanych wniosków. Zapewne tak duża liczba wniosków jest wynikiem wielu szczegółowych analiz zaprezentowanych w rozprawie. Co ciekawe, po przedstawieniu 25 wniosków Autor sformułował dodatkowo wnioski końcowe. Część wniosków jest opisem uzyskanych wyników badań (np. wniosek 3).

Sugerowałbym przeredagowanie rozdziałów „Dyskusja” oraz „Wnioski”. Większa część rozdziału „Wnioski” jest dyskusją, a raczej podsumowaniem. Wspomniane 25 wniosków należałoby przenieść do rozdziału „Dyskusja” i rozbudować o interpretacje uzyskanych wyników oraz dyskusję z literaturą. Tak naprawdę Doktorant nie odniósł uzyskanych wyników badań, własnych poszukiwań naukowych do literatury. Nie zaczął nawet dyskutować z autorami innych pozycji piśmiennictwa. Dyskusja z literaturą oraz określenie dlaczego uzyskano takie a nie inne wyniki, wraz z odpowiedzią na poszczególne pytania badawcze jest najważniejszą ale i najtrudniejszą częścią rozpraw naukowych. Dodatkowo o dojrzałości naukowej Doktoranta powinna świadczyć część dyskusji poświęcona ograniczeniom oraz rekomendacjom do dalszych badań. Taki fragment zamieszczono w końcowej części rozdziału „Wnioski”. Sugeruję również aby w rozdziale „Wnioski” umieścić skrócone, jednozdaniowe wnioski końcowe opracowane przez Doktoranta.

8. Dobór i wykorzystanie materiału źródłowego

Bardzo wysoko oceniam dobór i wykorzystanie pozycji piśmiennictwa w pracy. Doktorant dokonał przeglądu aż 638 pozycji literatury, głównie publikacji obcojęzycznych, prezentowanych na łamach wielu renomowanych czasopism w ostatnich kilku, kilkunastu latach. Zapis pozycji piśmiennictwa jest poprawny.

Doktorant dowiódł bardzo dobrej znajomości podjętej przez siebie problematyki badań, a także potwierdził ogrom pracy, którą dokonał przy opracowywaniu niniejszej rozprawy doktorskiej.

9. Poprawność językowa, terminologiczna i formalna pracy

Rozprawa pod względem redakcyjnym została przygotowana bardzo starannie. Została również napisana poprawnie językowo.

Recenzent nie dostrzegł istotnych błędów terminologicznych zawartych w tekście pracy. Doktorant nie ustrzegł się natomiast drobnych błędów m.in. grupę badaną nazywając grupą badawczą, czy opisując na stronie tytułowej nazwę zakładu określeniem „Adoptowany” zamiast „Adaptowany”. Nie wpływają one jednak na ocenę pracy.

Sugerowałbym również przyjęcie zasady umieszczania tytułów rysunków pod rysunkiem a nie nad, co jest przyjęte w zdecydowanej większości czasopism.

Osobiście przywiązany jestem do tradycyjnego opisywania rozpraw i wszelkich pozycji naukowych w czasie przeszłym i w formie bezosobowej, aczkolwiek przedstawianie informacji w czasie teraźniejszym i w pierwszej formie jest aktualnie również akceptowalne.

Struktura pracy, poza wcześniej opisanymi sugestiami, a także proporcje między poszczególnymi częściami rozprawy są prawidłowe.

10. Podsumowanie

Podsumowując stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Piotra Bejstera zawiera oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Jako najważniejsze osiągnięcie Doktoranta zaliczam szczegółową charakterystykę zachowań prozdrowotnych u młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim z uwzględnieniem zróżnicowania ze względu na wiek, uwzględnieniem zagrożeń i wpływu różnych zmiennych.

Wskazane w recenzji uchybienia, sugestie i propozycje modyfikacji mają charakter porządkujący, a ich celem jest podwyższenie wartości pracy i efektywnej implementacji wyników badań. Nie mają one istotnego wpływu na końcową ocenę pracy.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe względy uznaję, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska Pana mgr Piotra Bejstera pt. *„Podmiotowe i rodzinne uwarunkowania zachowań zdrowotnych podejmowanych przez młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim”* stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje bardzo dobrą wiedzę teoretyczną kandydata w naukach o kulturze fizycznej.

Wobec spełnienia wymagań zawartych w Art. 13, ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. Zm.) przedkładał Radzie Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu wniosek o przyjęcie rozprawy doktorskiej Pana mgr Piotra Bejstera pt. *„Podmiotowe i rodzinne uwarunkowania zachowań zdrowotnych*

podejmowanych przez młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim” i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Prof. dr hab. Bartosz Molik